

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania T.N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we Wrocławiu

o odpowiedzialność członka zarządu za zobowiązania z tytułu składek,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 9 grudnia 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 25 kwietnia 2024 r., sygn. akt III AUa 1337/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 października 2023 r., VIII U 2739/19 Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił odwołanie T.N. od decyzji z dnia 6 maja 2019 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we Wrocławiu (pkt I) i zasądził od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej koszty zastępstwa procesowego w kwocie 5400 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie (pkt II).

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2024 r., III AUa 1337/23 oddalił apelację odwołującego się (pkt I.) oraz zasądził od niego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we Wrocławiu kwotę 4050 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się

orzeczenia o kosztach do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku odwołujący się zarzucił naruszenie art. 116 § 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. z późn. zm. Ordynacja podatkowa w zw. z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. z późn. zm. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej z uwagi na kwalifikowane naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 116 § 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. z późn. zm. Ordynacja podatkowa w zw. z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. z późn. zm. o systemie ubezpieczeń społecznych, a to interpretację przez Sąd drugiej instancji wyżej wymienionych przepisów w ten sposób, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie determinuje przyjęcie zawinienia w działaniu członka zarządu, pomimo że członek zarządu może uchylić się od odpowiedzialności określonej w art. 116 Ordynacji podatkowej gdy wykaże brak zawinienia w niezgłoszeniu wniosku w terminie jako samodzielnej przesłanki (przesłanka eskulpacyjna) do uchylenia rzeczzonej odpowiedzialności członka zarządu.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.); uchylenie zaskarżonego wyroku i zmianę tego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Wrocławiu z dnia 6 maja 2019 r. w ten sposób, że wnioskodawca nie odpowiada za zadłużenie płatnika z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami za zwłokę oraz kosztami egzekucyjnymi w okresach wymienionych w zaskarżonej decyzji w łącznej kwocie 159 505,62 zł; zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania w pierwszej i drugiej instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach do dnia zapłaty; zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego wywołanych

wniesieniem skargi kasacyjnej oraz przyznanie na rzecz pełnomocnika kosztów postępowania kasacyjnego według norm prawem przepisanych oraz z ostrożności procesowej, na wypadek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jej oddalenia, na podstawie art. 102 k.p.c. skarżący wniósł o nieobciążanie go kosztami postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia jej celem merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2022 r., II USK 549/21, LEX nr 3453130; z dnia 14 września 2016 r., V CSK 143/16, LEX nr 2135552; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15, LEX nr 2021944).

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), ale skarżący nie zdołał wykazać występowania tej przesłanki.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że jeżeli strona skarżąca powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinna zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2009 r., V CSK 263/09, LEX nr 1431073 czy z dnia 3 lipca 2008 r., IV CZ 43/08, LEX nr 794013). Wobec tego odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi, czego w przedmiotowym wniosku zdecydowanie zabrakło.

Skarżący musi też wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 Nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 10 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Należy przy tym podkreślić, iż

nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem "rażącego", "ewidentnego", "kwalifikowanego" lub "oczywistego", jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587). O tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Nie jest zatem dopuszczalne przenoszenie argumentacji służącej wykazaniu przyczyny kasacyjnej do uzasadnienia podstaw kasacyjnych ani odwoływanie się do tego uzasadnienia, podstawy skargi bowiem są badane dopiero przy rozpoznawaniu skargi, po jej przyjęciu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2018 r., III CSK 337/17, LEX nr 2483656 czy z dnia 11 kwietnia 2018 r., II UK 277/17, LEX nr 2490632).

Wymienionych wyżej wymogów co do przesłanki oczywistej zasadności (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) nie spełnia wniesiona skarga kasacyjna. Zawarte we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania twierdzenia sprowadzają się w istocie do skróctowego powielenia argumentacji zawartej w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych.

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania twierdzi, że nieprawidłowe jest stanowisko Sądu drugiej instancji, który przyjął, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie determinuje przyjęcie zawinienia w działaniu członka zarządu, pomimo iż członek zarządu może uchylić się od odpowiedzialności określonej w art. 116 Ordynacji podatkowej gdy wykaże brak zawinienia w niezgłoszeniu wniosku w terminie jako samodzielnej przesłanki do uchylenia rzeczowej odpowiedzialności członka zarządu.

W związku z powyższym należy zauważyć, że w wyroku z dnia 12 grudnia 2023 r., II USKP 68/23 (LEX nr 3651945) Sąd Najwyższy przyjął, że łącznik "albo" występujący między art. 116 § 1 pkt 1a i 1b Ordynacji podatkowej wyznacza alternatywę rozłączną, której zmienną jest zgłoszenie wniosku o ogłoszenie

upadłości we "właściwym czasie". Zgłoszenie takiego wniosku czyni bezprzedmiotowym rozważania na temat zawinienia członka zarządu. Brak aktywności w tym zakresie sprawia, że punkt ciężkości zostaje przesunięty na ocenę należytego pełnienia obowiązków przez członka zarządu. Nie jest przecież wykluczona sytuacja, w której dochował on wymaganej staranności, co uniemożliwia przypisanie mu odpowiedzialności za dług osoby trzeciej.

W wyroku z dnia 16 listopada 2022 r., III FSK 1106/21 (LEX nr 3447485) Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że o przesłance „braku winy” można mówić jedynie w sytuacji, w której członek zarządu spółki, przy zachowaniu należytej staranności podczas prowadzenia jej spraw, wniosku takiego nie złożył z przyczyn od niego niezależnych. Na brak winy można się więc powoływać jedynie w sytuacji, gdy członek zarządu nie miał żadnych możliwości prowadzenia spraw spółki, a brak tych możliwości wynikał, np. z ciężkiej choroby (por. wyrok NSA z dnia 21 września 2022 r., III FSK 992/21, LEX nr 3420037). Zatem nie może uwolnić od odpowiedzialności stan zdrowia członka zarządu, jeżeli nie uniemożliwiał on faktycznie wykonywania czynności zarządu (por. wyrok NSA z dnia 8 marca 2018 r., II FSK 2623/16, LEX nr 2460834). Wszelkie jednak zakłócenia występujące w świadomości i woli mogą stanowić podstawę do powołania się na przesłankę egzoneracyjną wyłączającą odpowiedzialność za zobowiązania składkowe spółki kapitałowej (por. wyrok NSA z 18 października 2018 r., II FSK 1369/18, LEX nr 2584209).

Należy też podkreślić, że w jednym z orzeczeń Naczelny Sąd Administracyjny podniósł, że winę członka zarządu spółki prawa handlowego należy oceniać według kryteriów podwyższonej staranności uwzględniającej podwyższone ryzyko gospodarcze związane z prowadzeniem tej działalności (por. wyrok NSA z dnia 10 kwietnia 2018 r., I FSK 2048/15, LEX nr 2494679).

Konieczne jest także zwrócenie uwagi, że na gruncie art. 116 ustawy Ordynacja podatkowa mamy do czynienia z odwróceniem ciężaru dowodu. Organ podatkowy, orzekając o odpowiedzialności członka zarządu za zaległości podatkowe, jest zobowiązany wykazać okoliczność pełnienia obowiązków członka zarządu w czasie powstania zobowiązania podatkowego, które przerodziło się w

dochodzoną zaległość podatkową oraz bezskuteczność egzekucji wobec spółki. Natomiast ciężar wykazania którejkolwiek z okoliczności uwalniających od odpowiedzialności spoczywa na członku zarządu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2022 r., III UZ 24/22, LEX nr 3552596).

Odnosząc powyższe do ustalonego w sprawie stanu faktycznego konieczne jest podkreślenie, że Sąd drugiej instancji stwierdził, że ubezpieczony, mimo ciężaru dowodu, nie udowodnił zaistnienia przesłanek zwalniających go z odpowiedzialności i nie przedstawił dowodów wskazujących na istnienie majątku spółki. W ocenie Sądu odwoławczego próby poprawienia sytuacji ekonomicznej spółki nie stanowiły wprost przesłanek, które wyłączałyby winę wnioskodawcy w niezłożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości.

W związku z tym należy uznać, że podnoszone przez skarżącego zastrzeżenia co do rozstrzygnięcia dokonanego przez Sąd Apelacyjny zmierzają w istocie do podważenia suwerennej i niepoddającej się kontroli kasacyjnej sędziowskiej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, co na tym etapie postępowania nie jest możliwe ze względu na to, że na mocy art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wobec tego, że skarżący nie zdołał wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[I.T.]

[a.ł.]